

Asia: OM 15/41/2016

Mietintö ”Tiedustelutoiminnan valvonta”

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne mietinnöstä ”Tiedustelutoiminnan valvonta”

Pydyttynä lausuntona tiedustelutoiminnan valvontaan, siviilitiedustelulainsäädäntöön ja sotilastiedustelulainsäädäntöön Suomen Keskusta rp. esittää seuraavaa:

Keskusta pitää tarpeellisena lainsäädännön luomista siviili- ja sotilastiedusteluun sekä siviili- ja sotilasviranomaisten tiedustelutoiminnan valvonnan järjestämiseksi. Turvallisuustilanne ja -uhkat ovat muuttuneet nopeasti ja entistä laajemmiksi. Suomella on oltava ajantasaiset keinot ja valtuudet puuttua mm. kyberuhkiin, suunnitteilla oleviin terroritekoihin, järjestäytyneeseen vakavaan kansainväliseen rikollisuuteen ja sotilaallisiin uhkiin.

Nykyisellään Suomella ei ole olemassa tiedustelulainsäädäntöä, eikä viranomaisilla ole valtuuksia tietoliikennetiedusteluun rikoksen ennalta estävässä tarkoituksessa. Käytännössä kaikissa muissa EU-maissa on paremmat valtuudet tiedusteluun kuin Suomessa. Tiedustelutiedon osalta olemme erittäin riippuvaisia muista maista.

Keskusta ymmärtää, että tarvittavat lainsäädäntötoimet vaativat perustuslain muutoksen. Keskustan mielestä lain hyväksymisessä ei ole syytä viivytellä.

Keskusta korostaa, että uuden lainsäädännön ja olemassa olevan lainsäädännön muutosten perustarkoitus on, että valtion johto saa tietoa vakavista turvallisuusuhista. Kun valtuudet annetaan, järjestelmän on oltava hallittavissa. Olennaista muun muassa on, että tietoliikennetiedusteluun tuomioistuimelta tarvittavan luvan myöntöehdot tulee määrittellä tarkkasanaisesti, kuten myös kansallista turvallisuutta koskeva uhka on pystyttävä tosiseikoin kuvaamaan.

Keskusta painottaa, että myös hyvä laillisuusvalvonta ja parlamentaarinen valvonta tulevat kuulumaan olennaisesti järjestelmän hallittavuuteen. Keskusta pitää välttämättömänä, että järjestelmä on luotettava. Parlamentaarisella valvonnalla on taattava, ettei järjestelmä ole altis poliittisille suhdanteille. Valvontajärjestelmän on kokonaisuudessaan taattava, että toiminta tapahtuu lain mukaan ja kansalaisten perusoikeudet turvataan. Tiedustelun kautta mahdollisesti tuleva epärelevantti tieto pitää välittömästi hävittää. Olennaista on, että uusi lainsäädäntö turvaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen sekä elinkeinoelämän toimintaedellytykset.

Lopuksi keskusta korostaa, että tiedustelutoiminnan valvonnan rakentaminen, osaaminen ja edellä mainittujen riittävä resursointi ovat välttämättömyys. Tietosuojavaltuutetun, oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen roolit säilyvät nykyisellään, eikä niiden merkitys uuden tiedusteluvaltuutetun tai muiden muutoksien myötä vähene.

Nurkkala Niina
Suomen Keskusta rp